

Bouw van de draaibrug aan de pomp te Oostkerke (deel II)

Jacques De Grootte

Na verschillende jaren voorbereiding en besprekingen (zie RdP 39^e jaargang, nr. 4) werd er in 1762 door Eugenius Goddij en Emanuel Van Speybrouck een begroting opgemaakt voor het bouwen van de draaibrug over de Verse Vaart te Oostkerke¹.

Op heden desn 2 Julij 1762 begrootinge ghemackt door ons onderschreven Eugenius Goddyn meester matsenaere ende Emannuael Van Speybrock meester timmerman tot het maeken van twee steenne hoofden met een draeijbrugghe inghevolghens ons plan hier aenghetoont dienende inde sluyssghe vaert al waer de pompe van ooskerkce nu is liggende ende sal des bovenschreven brugghe commen te bedragen soo van arbeijs loon van madtswerck als timmerwerck met het leveren van elle het noodigh houdt ende nagels als oock den noodighen calck steen en sandt dienstigh tot het tselve werck ghereserveert het noodigh iserwerck en loot en orduyn te leveren door de heeren aanbesteders met het kort houden van het waeter ende presenteren wy ondersghreven dit bovensghreven werck te maeken voor de somme van twee hondert en vifentwintigh ponden grooten corandt dus de selve lb. 225: 0: 0

Euginius Goddijn 1762

Emanuel Van Speybrouck 1762

De aanbesteding bestaat uit 7 delen, met de beschrijving en met een plan voor elk onderdeel (deel 6 ontbreekt).

Conditie op de welcke de Eedele heeren gecommiteerde vande tresorie aen besteeden den minst biedende denaeste tot macken twee aerden dammen aende pompe van oostkercke op de naerschreven bespreeken

N° 1 macken dammen

Eerst zullen de heren besteders de vaart aftrekken tot op twee voeten lager dan het winterpeil.

Ten tweede zal de aannemer eerst het lis of het riet uitsteken om de vaste grond te verkrijgen en daarop de nodige aarde brengen tot het vormen van twee dammen, waartoe hij de nodige aarde zal moeten nemen op de aangewezen plaats. Hij zal deze dammen aanleggen en staande houden zo lang als het nodig zal zijn om de fondamenten en de twee stenen hoofden van de brug te bouwen, en zal dezelfde dammen nadien verwijderen en de aarde aanbrengen in de gemetste hoofden, zoals het hem zal bevolen worden. Hij zal de nodige wagentjes, de planken en al wat voor dit werk nodig is zelf leveren.

De aannemer zal ook tot twee voeten dieper dan de tegenwoordige grond van de vaart graven op de plaats waar de hoofden zullen gemaakt worden.

De aannemer zal ook het werk tussen de twee dijken droog houden, hetzij door het aflaten van het water door de dijk aan de kant van Oostkerke, hetzij door het uitslaan, zo dit nodig zou zijn. Indien de aannemer een doorsnede in de dijk maakt, dan zal hij deze *coupuer* moeten overdekken, zodat er de wagens zullen kunnen over rijden, en zal hij op het einde de doorsnede terug op vullen.

Nota : welke doorsnede de aannemer op zijn eigenkost zal toeleggen.

¹ SAB, 288, Pf 3, Kanaal Damme-Sluis, 1582-1792, 1762

Eindelijk zal de aannemer gehouden zijn alles te doen wat voor dit werk nodig is, al is dit hier niet specifiek vermeld, zonder verdere verelding, ten ware er buitengewoon meer werk zou zijn, dan zal naar reden bijbetaald worden *a rato minst schrijvende sal winnen in burse een pont groote wissel gelt*. De betaling zal gedaan worden in twee *paiejementen*. De eerste helft van de bedongen toegestane som zal betaald worden als de twee dammen zullen aangelegd zij, als het water ertussen zal verwijderd zijn en las de heren besteders zullen nagegaan hebben of de dammen goed en dicht zijn, en het resterende deel van zodra de metselrij boven het water zal staan.

Conditien op de welcke de Eedele heeren mijn heeren gecomiteerde ter tresorie deser stadt Brugghe aenbesteden het leveren de noedighe pijlen en in slaen van diere tot maeken twee steene hoofden om daer opte leggen een draeij brugge ter platse alwaer eenponton light tot oostkercke op de naer schreven bespreken den minst biedende de naeste als volght

N° 2 pilotage

De aannemer zal gehouden zijn zijn nodige stelling en *heij schalck* te leveren met de nodige *stringen en reepen, jmmers alles appendent en dependent* wat voor deze *pilotage* nodig zal zijn, alsook de nodige manschappen.

Ten tweede zal de aannemer gehouden zijn het plan, daartoe opgemaakt, te volgen en de orders van de heren besteders, of hun aangestelden, waar hij de pijlers en *paelpancken* zal gehouden zij te slaan.

Verder zal hij gehouden zijn op de voorpijlen een *caste* te leggen in twee rijen met de rechte kant aan de achterste pijlen, naar de orders en volgens de eisen van de werken. De paalplanken zullen daaraan ook vastgenageld worden, volgens de eisen der werken; de nagels zullen, naar grootte en lengte, door de aannemer geleverd worden, volgens dat het werk het vraagt.

Aantal en grootte van de pijlers onder de twee hoofden

25 pijlers aan de kant van Oostkerke
25 pijlers aan de kant van Damme

50 d° pijlers van 6 a 7 voet lang, boven *inde corde* 18 duim dik en 15 duim dik *inde corde*, onderaan beslagen met de bijl.

12 pijlers van 8 a 10 voet lang, 24 duim dik *inde corde*; onderaan 15 duim dik, en eveneens gescherpt en beslagen met de bijl, naar de eis der werken.

150 voet eiken kasten om de pijlers te dekken, volgens plan. 56 voet 2 duimplanken hiervoor nodig.

56 stuk paalplanken, 1 voet breed en 3 voet lang, twee duim dik eiken hout, wel gescherpt.

Opperkaai volgens plan twee der hoofden

25 pijlers voor de opperkaaien, waarop de *achter brouck* draait, *als zijnde op gevolt de gront*, 7 a 8 voet lang, 18 en 15 duim dik *inde corde*.

34 voet eiken kasten om daar op te leggen.

Dito pijlers zullen overgenomen worden voor het verwerken.

Verder zal de aannemer gehouden zijn de werken aan te vangen van zodra het water tussen de dammen eruit zal zijn en dat de plaats waar de pijlers zullen moeten ingeslagen worden gedolven zal zijn. Hij zal gehouden zijn 1 ½ dag per dag te werken, dit is van 's morgens 4 uur tot 's avonds 9 a 10 uur; dit is vanaf dat de dag begint totdat hij eindigt, om zodoende deze *pilotaese*, na het begin ervan, in 6 dagen beëindigd te hebben. Daarvoor zal hij zoveel manschappen, als nodig zal zijn, nemen en indien hij *in faute quame te*

blijven, dan zullen de heren besteders meer manschappen mogen bijbrengen, ten koste van de aannemer.

De heren besteders zullen de aannemer ten laatste drie dagen nadat het werk voltrokken is zal zijn, uitbetalen.

En de aannemer is gehouden al wat in deze conditie niet specifiek is genoteerd nochtans te doen, wat naar de eisen der werken behoort gedaan te worden, *op peijne* van geen betaling te genieten. Meer werk en leveringen zullen naar reden worden betaald.

De voorschreven conditie, zowel het leveren als het inslaan der pijlers, volgens plan gepresenteerd, wordt uitgevoerd voor de som van ...

Conditien op de welck d'heeren gecommitterde ter tresorie aenbeteden minst biedende de naeste het matsen van twee steene hoofden tot een draeybrugge op oostkercke

N° 3 matserie

1

Eerst zal de aannemer al de nodige *brycken tsy oude tsy nieuwe dogh van goede qualiteyt*, op zijn eigen kosten, leveren op de plaats waar ze zullen moeten verwerkt worden.

2

Verder ook de nodige kalk en het zand voor het maken van de moortel, die hij van goede kwaliteit zal moeten maken ten *apagemente* van experten, door de heren besteders te benomen, 2/3 kalk tegen 1/3 zand. Het arduin tot het dekken van de kaaien, alsook de *panne stucken*, waar de spil in zal staan, waarop de brug zal moeten draaien, zullen door de heren besteders geleverd worden, maar door de aannemer op zijn eigen kosten uit Brugge moeten gehaald worden.

3

De aannemer zal, volgens plan, de bakstenen en het arduin tot twee stenen hoofden met de stoel achter de kaaien metsen en in goed verband leggen. Hij zal het arduin *eensweeghs* behoorlijk krammen met het ijzer, hem door de heren besteders geleverd, en het met lood vastgieten, naar de eisen der werken en volgens wat hem zal bevolen worden.

4

De gehele oppervlakte van het hoofd, waarop de brug zal draaien, zal hij twee hoogtes van de pannestukken moeten opmetsen; eerst met een steen in het zand, dan een tweede steen in mortel en ten derde met een mouffe in mortel, gemaakt met houillie asschen²

5

De aannemer zal gehouden zijn het werk aan te vangen, van zodra het hem zal bevolen worden, met zo een aantal metsers, als nodig zal zijn om in de tijd van 10 dagen boven het normale waterpijl te kunnen zijn, op straffe van 1 pond 10 schellingen groten per dag met inbegrip van de kosten van het houden van het weter ten laste van de aannemer.

6

en indien het arduin tot het dekken van de kaaien misschien maar enige weken later zal aankomen, zal de aannemer dezelfde dekstenen op den voet *hier vooren geconditioneert* moeten verwerken, van zodra hij ertoe wordt aangemaand.

7

De heren besteders reserveren zich de optie om gedurende de tijd van driemaal 24 uur deze aanbesteding *te laeten zijn affect corterren* of niet en ook als aannemer degene van de schrijvers, die hen believen zal, te reserveren.

² = steenkoolassen

En de aannemers zullen volgens de orders van de heren besteders moeten werken, zelfs buiten de voorschreven condities, uitgenomen in zul geval dat er meer werk zou zijn, hetzij in de dikte van de metselrij, hetzij anderszins *sy voldoeninghe sullen ghemeten arrato*, naar het zeggen van mannen.

Conditie op de welcke Cornelis Trigaler jegens de Eedel heeren vander tresorie aenneemt te leveren den aerschreuen orduyn tot een Brugge by oostkercke tot brussel aende caeye caeysteen 17 duym breet 4 d dicke met cassement

N° 4 Orduyn

A	8 stukken van 6 voet lang ...	48	
B	5 stukken van 7 voet lang ...	35	
C	2 stukken van 5 voet lang ...	<u>10</u>	
	samen	93 voet a 12 st.	69:15:0
D	2 stukken van 6 voet krom a 18 st breedte 20 d:		<u>12:00:0</u>
			81:15:0

het *pavement* van 2 duim dikte

A	26 stukken 3 ½ voet vierkant samen	318 voeten	
B	6 stukken lang 4 ½ vo, breed 3 ½ voe	<u>95 vo</u>	
	samen	413	
	a 4 ½ stuivers de voet		<u>92:18:0</u>
			174:13:0

Conditien op de welcke de Eedel heeren mijn heeren gecommiteerde der stadt brugge aen besteeden het leveren en maeken een draij brugge alwaer nu is liggende eenponton tot oostkercke ter platse alwaer twee steene hoofden gemadts worden op de besprecken soo als volght

N° 5 timmerase

Ten eerste zal de aannemer gehouden zijn het hierna beschreven eikehout te leveren; van goede kwaliteit inlands hout, op zijn seizoen geveld, alles schep van caule. Nochtans, indien er enige wan in bevonden zal worden, zal het hout toch aanvaard worden, als het maar van goede kwaliteit en geteerd is. Het zal moeten gezaagd zijn, zonder kwade knopen of *rijschaelde*³ en het zal moeten gagegaan worden door de heren besteders of hun aangestelden. Hetgeen *verstecken*⁴ zal worden, zal hij aanstonds verplicht zijn te vervangen, op straf dat de hren besteders op zijn kosten ander hout zullen mogen doen leveren.

Stecke en grootte van het hout

4 swingels, ieder 39 voet lang, waarvan 19 voet lengte, 12 op 18 duim dik zullen zijn en van daar verder verminderen om op het einde der 39 voet 7 op 9 te zijn - te zagen 4 d: *op draghende*
verder 1 stuk, 12 voet lang, 14 op 18 duim dik, voor de *achter brouck* dat van achter loopt

³ DE BO, Westvlaamsch Idioticon, 810: = bij boomvellers, zagers, timmerlieden enz. gezegd van een boom wiens bul van binnen bestaat uit twee, drie, vier of vijf ringvormige schalen die, gelijk concentrieke pijpen rond het h ert in elkander liggen, maar weinig of niet aaneen gewassen zijn, zoodanig dat de planken, die men van zulk een boom zaagt, slecht samenhouden en in stukken en splinters vallen.

⁴ = verwerpen, niet aanvaarden na onderzoek

9 stukken, 12 voet lang, 9 op 15 duim dik, voor de *voor brouck*, op het einde 7 op 9 duim dik, ook rond

2 stukken, 12 voet lang, 9 op 11 dik, voor het *panne stuck* waar de spil door passeert, *dewelcke gecavelt*⁵ worden in de *swingels* met zijn bouten naar de eisen der werken

Voorts zal hij gehouden zijn een post te vergaderen tussen de twee binnen *swingels* met dubbele pinnen en gaten waarin een koperen pan zal gebracht worden, waar de spil in zal draaien.

Ook een ijzeren ring, loco een koperen pan, vastmaken, die zal corresponderen op een ring die in het arduin zal vastgegoten worden, van 22 a 24 duim diameter, welke ring en spil met de koperen pan door de heren besteders zal geleverd worden.

Voorts zal hij 480 voet eiken 2 duim planken moeten leveren.

Voorts 400 voeten abelen 2 duim planken.

Ook 6 stukken plaat van 4 op 6 duim, en leuninggen, ieder 12 voet lang.

Voorts 100 voet vierkante eiken planken, voor de ballast, 1 ½ duim dik.

Voorts 4 stukken, 5 voet lang voor de stijlen, dik 4 op 8 voor de leuninggen van de brug.

Van welk hout de aannemer een draaibrug zal maken volgens model, waarvan de *swingels inden achter brouck* moeten vergaderd worden met dubbele pinnen en gaten en vooraan met enkele; welke pinnen 2 ½ duim dik en 8 a 9 duim lang zullen zijn, juist verwerkt zoals naar de eisen van het werk vereist is. In geval het *niet wel gevoeht is*, zal het werk niet overgenomen, noch betaald worden.

De aannemer is gehouden deze brug te maken en op zijn plaats te leveren en te schachten. Daartoe zal hij de houten en de ijzeren nagels leveren, te weten 500 stuks 5 duim nagels van twee lengtes, dito nagels om zowel de eiken als de abelen planken, elk met 8 nagels, te nagelen.

Ten laatste zal de aannemer gehouden zijn deze brug gemaakt en ter plaatse bruikbaar te hebben gelegd tegen de ..., op straf van het aftrekken van 1 pond grote van zijn bedongen loon per dag vertraging.

De betaling zal gedaan worden binnen de acht dagen na de overname van de werken.

De aannemer zal gehouden zijn het werk, zowel in levering als in het maken van dien dat in deze condities niet specifiek is gedetailleerd, uit te voeren naar de eisen der werken, ter goeder trouw. De merklijk groter levering en het nodige werk zullen betaald worden, *midts inkennen* doende⁶, naar het zeggen van mannen.

(N° 6 ontbreekt)

D'eedel heeren vande tresorie besteedden volgens conditie het leveren de pijlen en ancker houtte tot een wercaeiye voor de gematste hoofden der brugge tot oostkercke den minst biedende naeste

De aannemer zal gehouden zijn goed inlands eiken hout, op zijn seizoen geveld, te leveren. Ook gordingen volgend de grootte, de dikte en de lengte, zoals hierna volgt, het is te weten :

16 pijlers, ieder 18 voet lang, op de kop 11 duim dik, en op het einde 7 a 8 duim vierkant

4 stukken gordingen, ieder 25 voet lang, 7 a 9 dik

4 stukken gordingen, ieder 15 voet lang, 7 a 9 dik

alles met den bijl beslagen, scherp van kanten, zonder kwade knopen of *rijschaelde*

Welke pijlers de aannemer goed en voldoende diep zal inheien, zodat de draaibrug er over zal passeren, zoals hem zal bevolen worden en volgens plan. Hij zal dezelfde pijlers

⁵ De timmerlieden zagen of beitelen kavels in een stuk hout om er een ander stuk in te voegen en te vestigen.

⁶ Mits bekendmaking

aaneen klissen met zijn gordingen *jn gecaveft* en met ijzeren bouten, die hem zullen geleverd worden.

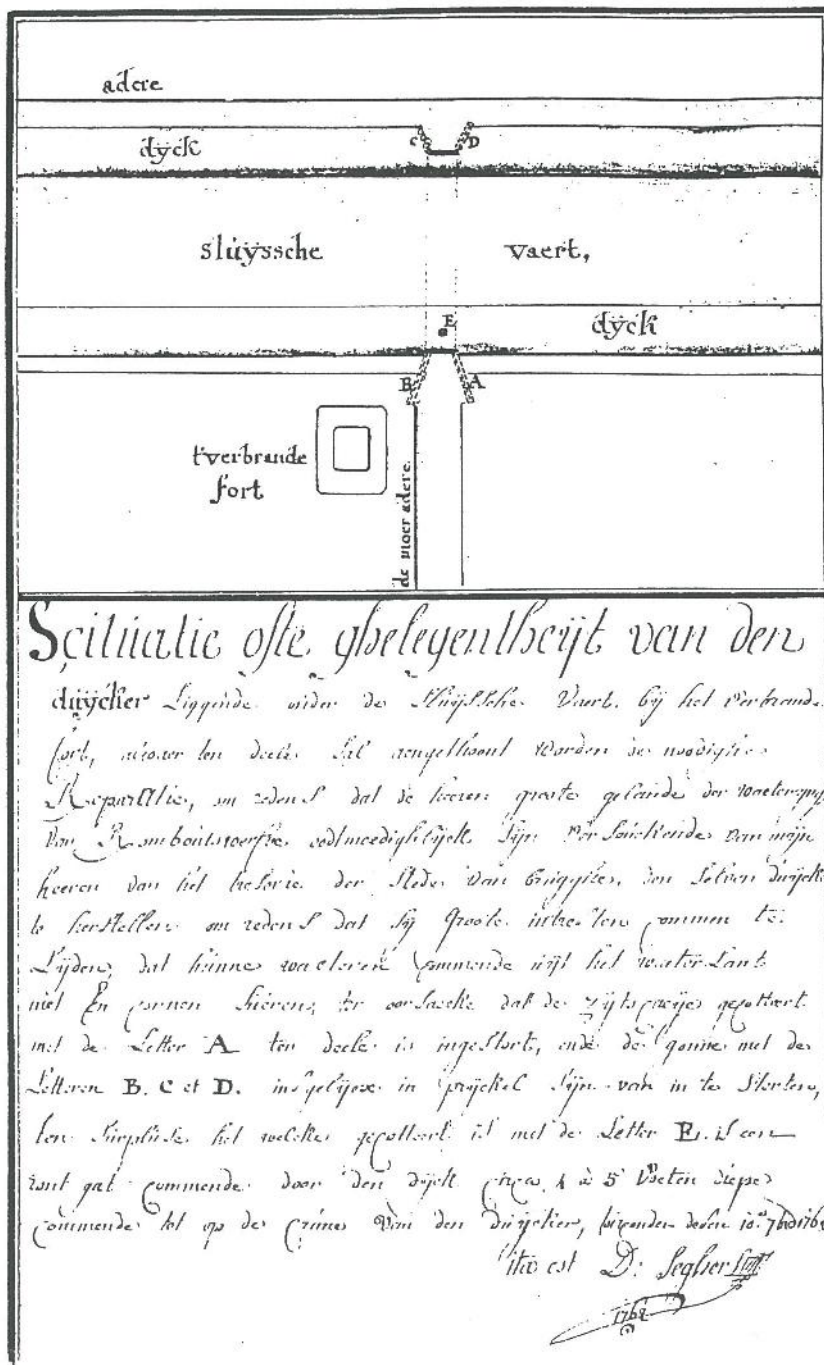
De aannemer zal voor dit werk alles gereed maken en rapport doen als het hout gereed is ... van kant beslagen is, om door de heren besteders te worden nagegaan.

De aannemer zal de betaling genieten 14 dagen nadat zijn werk goed en naar de eisen der werken zal gemaakt zijn.

Deze werken voor het leveren en het maken worden gepresenteerd voor de som van ... Ware het dat de heren besteders tot de bevinding kwamen dat er pijlers in meerdere hoeveelheid, lengt of dikte, nodig waren, dan zal de aannemer gehouden zijn dit te leveren en te verwerken, hetgeen hem a rato en naar het zeggen van mannen zal betaald worden.

Dit voor wat de draaibrug van Oostkerke betreft.

In dezelfde periode was de duiker onder de Verse Vaert, ter afwatering van de watering van Romboutswerve, ook aan een onderhoudsbeurt toe.

In 1765 werd ook nagezien door de partijen, nl. die van Brugge en die van de watering van Romboutswerve

1. Door Brugge

Examinaetie visentaesie ter causen van eenen houten duycker soo hier naevolcht op heden ghedaen den 12 Julius 1765 van weege als experte pieter madere ende emanuel van speybrock beyde meesters timmerlieden der stede van brugge, door horder van mijn heer philippe lebilly heere van tillegem in qualliteydt als tresorie general van de stadt van brugge ... soo als volcht

Al vooren soo hebben wy ons getransporteert en seluen daege, naer den duycker liggende dwees onder de Sluyssche vaerdt voor bij de draey brugge ter prochie van oostkercke, ende den seluen duycker naer nou keurigh gevisenteert te hebben, bevonden soo hier naevolcht te weeten het onder bedde geleyt op een ingeule grondt, al de zuydt ende noordt hende ter widde van vier voeten dagh, oogte van op het bedde tot drie voet en alf dagh, te weten ter langde op weerhenden van dertigh voet ende in het midden ter widde van vier voet, hoege twee voeten drie dummen

Voorts de cruyne onder de vaert ontrent het midden, bevonden tien cleyne suygerkens ende in de weegen van weer canten ses gleyne suygers.

Voorts noch bevonden de weegen van weer syden ende cruyne van boven geel rodtachtigh, de planken door heten van het waeter, dat op sommige platsenmaer eenalven en geelen dum dicken syn, als oock van syden ende booven al de naegels afgeroest, van syden in de weegen achte negen gaeten in syn, daer een handt can doorsteken.

Ons advis dat is aen den duycker niet het alderminste te repareren, want in het gevoelch van te repareren soude veroorsaecken groote voorvallen van verloeren reparatien, want door den selven duycker teenemale soude nieuwe gemaect worden, ende in de gestaeyteyt gelyck de selve nu is liggende en gesuyvert synde noch eenige tyden can blyven liggen.

Aldus dese visentaesie examinatie gedaen goet ende ter trauwe actum daete alsboeven

(ondertekend) Pieter Madere 1765 Emanuel van Speybrouck 1765

2. Door de watering van Romboutswerve

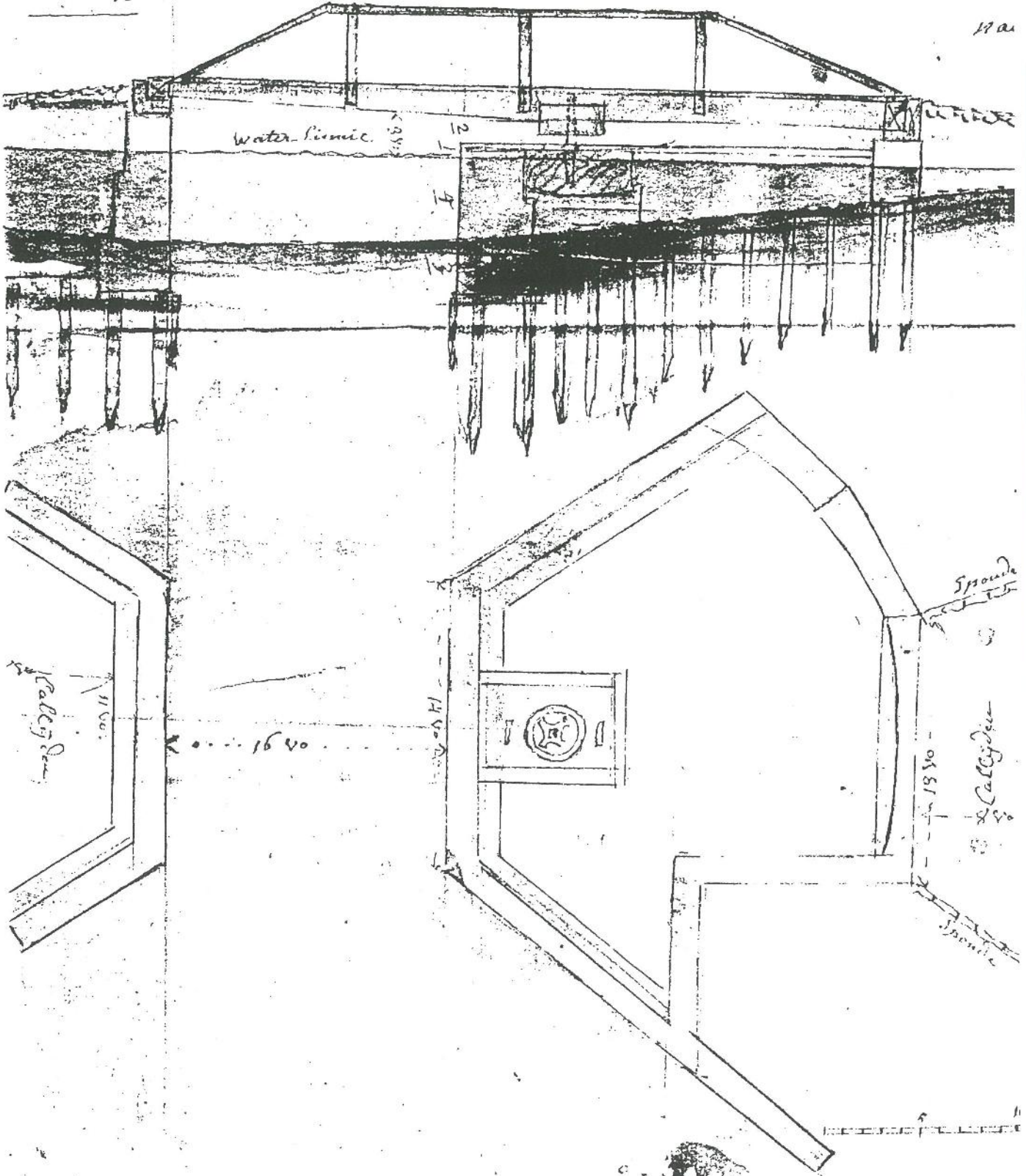
Den onderschreuen p^f. Callewert meester timmerman van oostkercke, declareert hoe hy doet by desen sigh getransporteert te hebben naer den duycker liggende voor de Sluyssche vaert, dit alles ten versocke van de heeren sluysmeesters ende ontfangher der waeterynghe van romboutsverfue, tot examnieren vanden seluen duycker, zoo dat ick onderschreuen op den 8^e july 1765, naer middage ter vier uren in den duycker hebt geweest ende de selue rypelyck geexamineert, ende aldaer bevondenontrent denmiddel onder de vaert in de crune van den selven duycker tot 7 suegers in de crconference van druye voeten, oorders eene plaetse bevonden van drye suegers bevens noch eene andere platse van 1 à 2 suegers, jmmers bevonden dat de crune van het geinsel tot het eynde toe, in eene slechte gestaethede is ende oock dat den duycker maer in t'midden en heeft tot 1 enalf voet dade, my foirconden daete it supra.

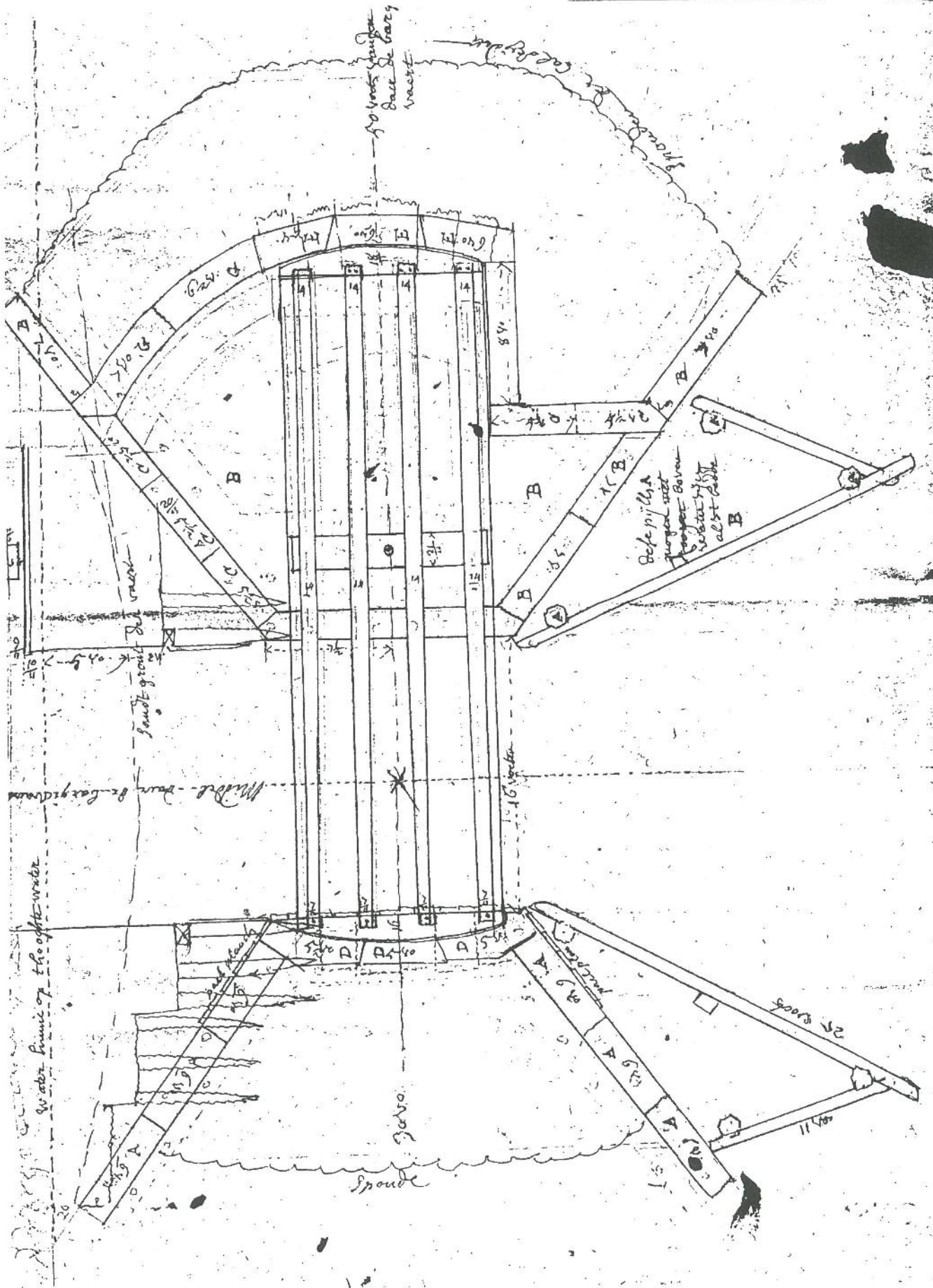
(ondertekend) Pieter callewaert

rest oostkerke

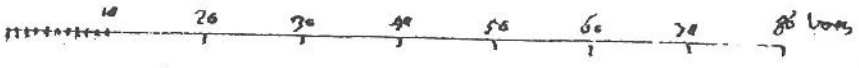
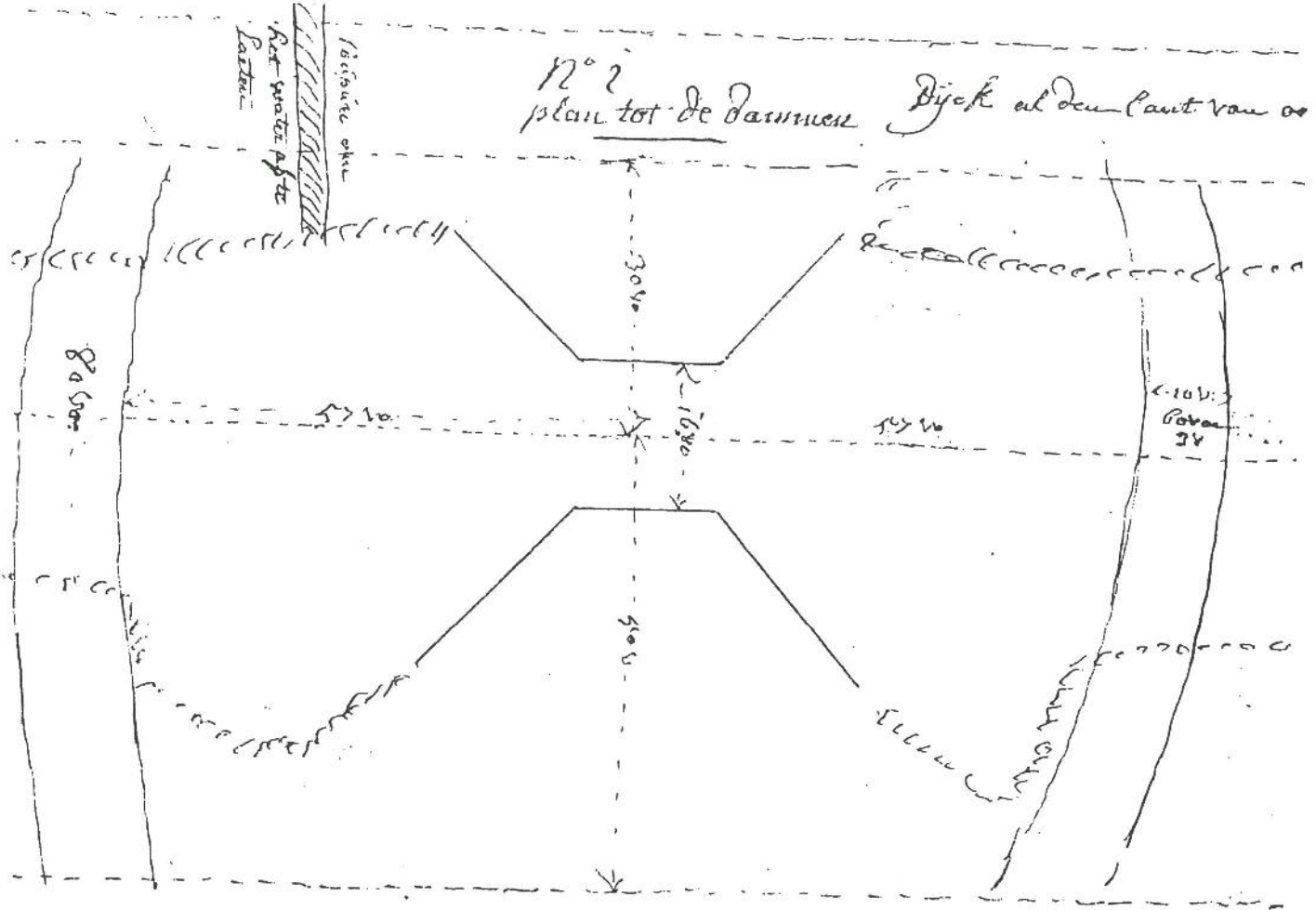
profiel

17 a

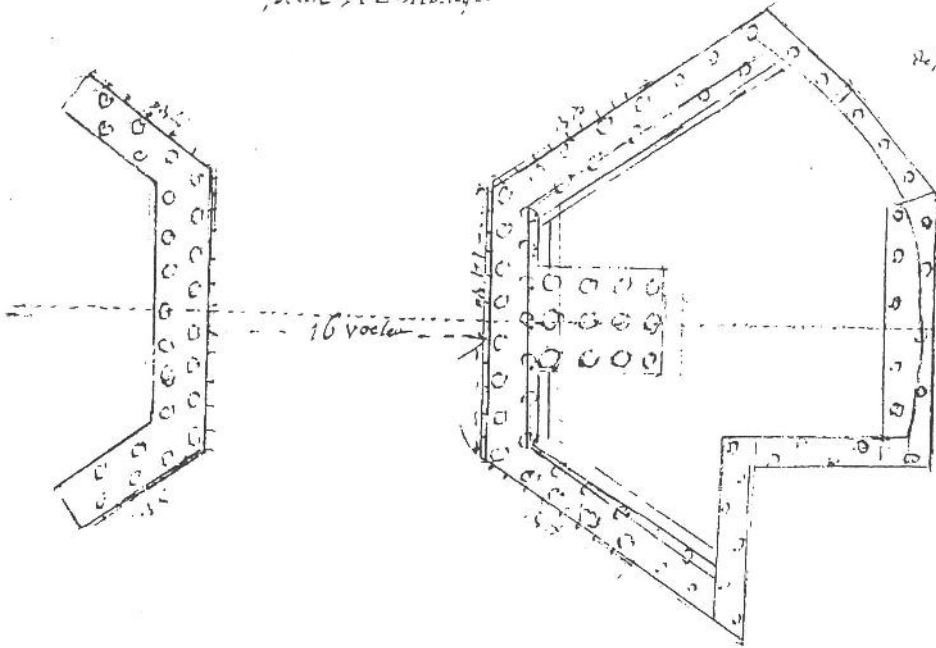

N° 2
plan tot de Dammer Dyck al den Pant van de

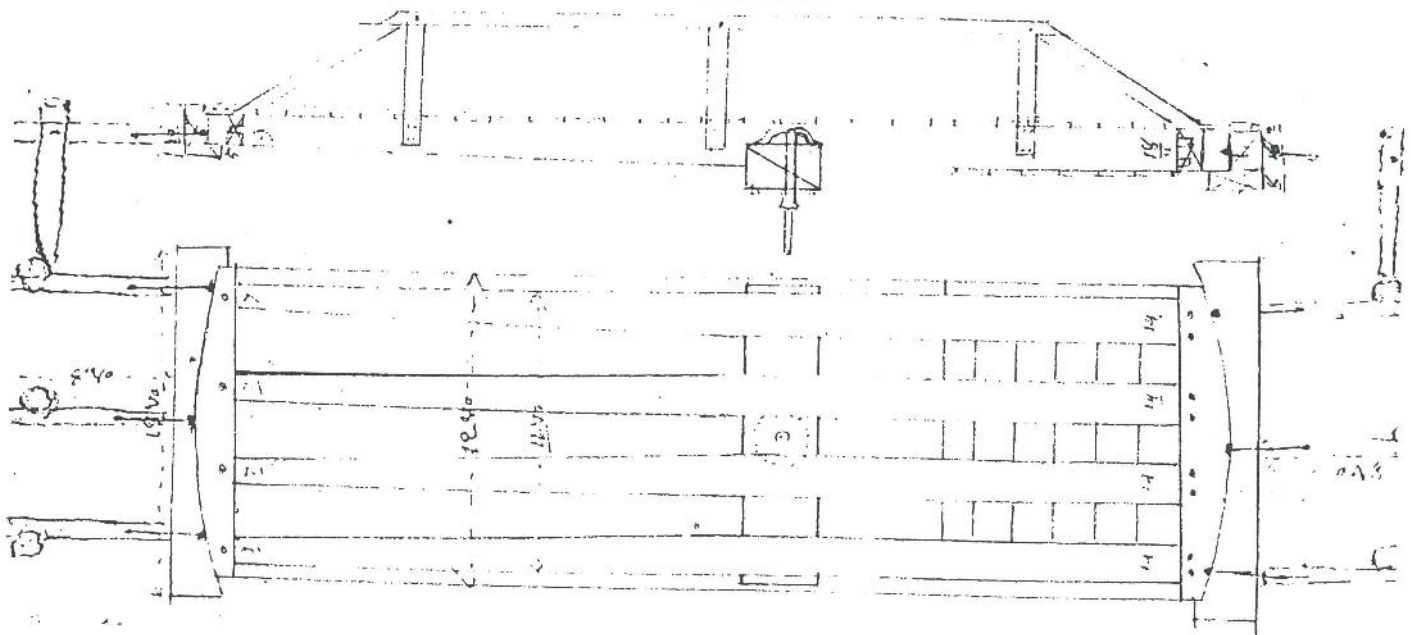
Dyck al de Pant van

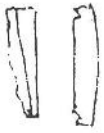
11° 2
Plan Fer bilatogic

- nombre en groote der pijlen
wie onder de 2 hoopen
- 29 pijlen meest oost kerke
 - 25 pijlen meest d'ansse
 - Def 50 pijlen van 6 a 7 voeten lande diek
boven jukt ende 18 duym onder
14 duym
 - 12 pijlen van 8 a 10 voeten lande diek
boven 24 duym onder 18 duym tot 24
al wel gesierpt en bedingen met
den vijlamer den heys van wercke
 - 150 voets eijeren lasten om op de pijlen
te doeken volgens plan
 - 56 stuc pael planken 1 voet breedt.
3 voets lande 2 duym dieke van
heijeren hield wel gesierpt
over leggen volgens plan der
2 noyden
 - 29 pijlen om achter d'brink daer
het eijeren hield op Rist
lande 8 a 9 voets meest den op
geworde gront dieke inde lende
18 duym en 14 duym onder
 - 34 voets heijere laste om daer op
te leggen
Sijte pijlen en laste sulien over
gecomen worden voer d'wraek

12° 5 profyl en platten gront
der brisac

17° 4
 plan tot den verdijn der brugge
 1762

